

Vägledning för att prioritera social hållbarhet

RISE 2025

Författare: Beatrice Amsenius, Ximena Horjales

RISE

Följande rapport är skriven av RISE Research Institutes of Sweden, på uppdrag av och i samarbete med HS30.

HS30 – för snabb omställning till en hållbar bostadsbransch

I HS30 (Hållbart Stockholm 2030) samlas aktörer från bostadsutvecklingssektorn i Mälardalen, som tillsammans arbetar för att kraftfullt minska det ekologiska avtrycket från branschen och för att ta social hållbarhet på än större allvar.

Citera denna rapport som:

"Vägledning för att prioritera social hållbarhet", RISE rapport Stockholm, 2025

Kontaktperson Ximena Horjales ximena.horjales@ri.se

Alla bilder är RISE och privata bilder

Grafisk formgivning, bilder och omslag: Ximena Horjales

© RISE Research Institutes of Sweden, 2025

[RI.SE](https://ri.se)

Innehåll

Inledning	3
Fem rekommendationer till bostadsbolag	4
Varför prioritera social hållbarhet	5
Guide för prioritering	6
Behovspyramiden	6
Effektcentrerad prioritering	7
Prioriterad nivå - kärnan	8
Kompletterande nivå - vidareutveckling	12
Utökad nivå – the cherry on top	13
Bilaga 1 Sociala behov och boendemiljön	14
Referenser	19

Vägledning för att prioritera social hållbarhet

Inledning

Bostaden och det omgivande bostadsområdet är avgörande för människors hälsa, trygghet och känsla av gemenskap – och därmed för ett socialt hållbart samhälle. Social hållbarhet handlar om att skapa livsmiljöer där alla människor ges möjlighet att leva ett gott och värdigt liv¹. Hur bostäder planeras, byggs och förvaltas påverkar inte bara individens livsvillkor, utan formar också samhällsutvecklingen i stort.

Tillgången till ett adekvat boende och välskötta bostadsområden kan stärka tryggheten och minska sociala problem, medan brister i tillgång och förvaltning riskerar att leda till otrygghet och segregation. "Det krävs ett uttalat rättviseperspektiv för att inte planering och stadsutveckling ska resultera i exkluderande miljöer, dyra bostäder eller service endast för de resursstarka."²

1 Uppsala universitet, Social hållbarhet, 2024.

2 Regeringskansliet, *Den hala tvälen – verktyg och metoder för social hållbarhet i fysisk planering*, Fi2021/01533, 2021, s. 27

En mängd insatser för social hållbarhet bedrivs idag av bostadsbolag. Social hållbarhet är dessutom ett växande segment i branschen. Samtidigt är det en utmaning att prioritera och värdera dessa insatser, då det saknas gemensamma riktlinjer för hur social hållbarhet ska definieras och mätas. Behovsbilden varierar dessutom kraftigt beroende på områdets demografi och socioekonomiska förutsättningar, vilket försvårar arbetet med att ta fram enhetliga strategier. Det råder också ofta osäkerhet kring vad som ligger inom bostadsbolagens rådighet och vad som bör hanteras av andra samhällsaktörer.

Denna vägledning, framtagen av RISE inom ramen för HS30-initiativet, vilar på aktuell forskning, tillgänglig kunskap och intervjuer med forskare och sakkunniga. Med utgångspunkt i förändringsteori och Maslows behovspyramid presenteras en modell för hur insatser kan prioriteras – med särskilt fokus på att först möta de mest grundläggande behoven. Syftet är att ge bostadsaktörer stöd i att fatta kunskapsbaserade beslut kring sociala hållbarhetsinsatser, där bostadsbolag tar en aktiv roll – inte bara som fastighetsägare, utan som kraft i samhällsutvecklingen.

Fem rekommendationer till bostadsbolag

1. Prioritera insatser med störst påverkan

Prioritera insatser som ökar tillgången till bostäder, håller hyresnivåer rimliga, förebygger vräkningar, främjar blandade bostadsområden och möjliggör flexibilitet utifrån boendes förändrade behov över tid. Det är här behoven är som störst – och där bostadsbolagen har störst rådighet att påverka social hållbarhet inom ramen för sin kärnverksamhet.

2. Basera insatser på kunskap

Genomför regelbundna behovsanalyser för att säkerställa att insatser i produktion och förvaltning utgår från faktiska behov hos samhälle, områden och boende. Mät och följ upp för att säkerställa att insatserna ger effekt.

3. Hantera målkonflikter med transparens

Synliggör spänningar mellan olika hållbarhetsmål och fatta informerade beslut utifrån bolagets kapacitet och de mest angelägna behoven.

4. Bygg långsiktiga partnerskap

Samverka med lokala aktörer, så som civilsamhälle och offentlig sektor, för att skapa inkluderande och tillgängliga bostadslösningar och områdesutveckling som gynnar alla samhällsgrupper.

5. Driv innovation för en hållbar bostadsmarknad

Utveckla och testa nya modeller som möter morgondagens behov avseende förändrade livsmönster, demografiska skiften och ökade krav på hållbarhet.

Varför prioritera social hållbarhet

Inom bostadsbranschen har hållbarhetsarbetet länge dominerats av ekonomiska och ekologiska perspektiv. Ekonomisk hållbarhet har stått i centrum, inte minst på grund av dess direkta koppling till lönsamhet, investeringar och affärsmodeller. Ekologisk hållbarhet har samtidigt fått ökat utrymme, drivet av klimatmål, lagstiftning och ett växande miljömedvetande. Den tredje hållbarhetsdimensionen – den sociala – har däremot ofta hamnat i skymundan. Detta beror delvis på att social hållbarhet är svårare att definiera och mäta, vilket gjort att den inte prioriterats i samma utsträckning³.

Men detta håller på att förändras. Intresset för social hållbarhet ökar, både inom branschen och i samhället i stort. Det finns en växande insikt om att social hållbarhet inte bara är en moralisk fråga, utan också en strategisk möjlighet. Nya regelverk, som det europeiska rapporteringsdirektivet (CSRD), ställer dessutom högre krav på att företag redovisar sitt arbete med sociala frågor. Samtidigt växer de sociala behoven kopplade till boende och bostadsområden – inte minst i form av segregation, otrygghet och brist på tillgängliga bostäder för hushåll med svag köpkraft.

I takt med att ansvaret för bostadsförsörjningen har förskjutits från det offentliga till det privata⁴, har privata bostadsaktörer fått en allt viktigare roll. Det innebär inte bara ökat inflytande, utan också ett större ansvar för att bidra till en långsiktigt hållbar bostadsmarknad. Här finns en möjlighet för

3 KTH, Social hållbarhet i bostadsområden – begrepp, metoder och ägarformer, 2024.

4 Bengtsson, B., Putting the Market Right: On the Right to Housing in Swedish Politics, Premiss, 2024.

branschen att ta en mer proaktiv roll i att utveckla inkluderande lösningar för både produktion och förvaltning.

Idag är det främst ideella organisationer som driver innovation inom social hållbarhet i bostadsbranschen. Varken staten, kommunerna eller fastighetssektorn har fullt ut tagit sig an dessa frågor. För att vända utvecklingen krävs att privata aktörer kliver fram och tar ett större samhällsansvar.

Samtidigt visar erfarenheter från HS30:s medlemmar att satsningar på social hållbarhet också är affärsmässigt lönsamma. De kan leda till ökad kundlojalitet, lägre omsättning, stabilare intäkter och minskade driftskostnader. Dessutom kan socialt ansvarstagande stärka varumärket, underlätta tillgång till hållbarhetslänkad finansiering och ge en tydlig konkurrensfördel.

EU GRÖNA GIV

Genom EU:s Gröna Giv (European Green Deal) har unionen antagit en färdplan för att främja en hållbar ekonomi och uppfylla FN:s Agenda 2030. En del av färdplanen är EU-direktivet CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive – som ställer krav på företag att rapportera om hållbarhetsrelaterade frågor. Det ersätter det tidigare Non-Financial Reporting Directive (NFRD) och utökar kraven på hållbarhetsrapportering till fler företag.

CSRD ålägger stora företag att rapportera hur de adresserar en hållbarhetsrelaterade frågor inom Miljö, Social och Styrning.

Guide för prioritering

Att åtgärda olika sociala problem kopplat till boendet och bostadsområden såsom hemlöshet, boendesegregation och otrygghet kräver gemensamma insatser från en rad aktörer på individ-, områdes- och systemnivå. Bostadsbolagen har en nyckelroll i att främja en positiv utveckling och minska de negativa konsekvenserna av dessa samhällsutmaningar.

För bostadsbolag kan det dock vara svårt att veta hur man ska prioritera. Det finns inga universella riktlinjer för hur social hållbarhet ska definieras. Behoven varierar beroende på områdets demografi och socioekonomiska förutsättningar. Dessutom är gränsdragningen mellan bostadsbolagens ansvar och andra aktörers uppdrag ofta otydlig. Vad är bostadsbolagens uppdrag och vad är andra huvudmäns ansvar? Vilka sociala hållbarhetsinsatser gör störst nytta?

Behovspyramiden

Ett sätt att förstå och vikta behov är genom Maslows behovspyramid. Maslow menade att människor motiveras att uppfylla olika typer av behov, och att de mest grundläggande behoven behöver tillgodoses först. Modellen består av fem nivåer som representerar olika typer av mänskliga behov⁵:

1. Fysiologiska behov: De mest grundläggande behoven för överlevnad, såsom mat, vatten, luft, sömn och skydd mot extrema miljöer. Dessa behov är fundamentala och måste tillgodoses först.
2. Trygghetsbehov: Behov av säkerhet och stabilitet, både fysiskt och ekonomiskt. Det inkluderar skydd mot fara, stabila bostadsförhållanden, ekonomisk trygghet och hälsa.
3. Sociala behov: Behov av kärlek, tillhörighet och gemenskap. Det handlar om relationer med familj,

⁵ Maslow, A. H., "A Theory of Human Motivation," *Psychological Review*, vol. 50, no. 4, 1943, s. 370–396

vänner och samhället, liksom känslan av att vara accepterad och älskad.

4. Behov av uppskattning: Behovet av att känna självkänsla, respekt och uppskattning från andra. Det inkluderar både intern självrespekt och extern bekräftelse, som erkännande för prestationer.

5. Självförverkligande behov: På toppen av pyramiden finns behovet av att förverkliga sin potential, använda sina talanger, uppfylla sina drömmar och leva ett meningsfullt liv. Här handlar det om personlig utveckling och kreativitet.

En ytterligare dimension vi vill lyfta är att mänskliga behov inte enbart är individuella, utan uppstår och tillgodoses i ett socialt sammanhang där flera nivåer samverkar. Individens behov formas i relation till kollektivet, där normer, gemenskaper och sociala strukturer påverkar både upplevelsen och möjligheten att tillgodose dessa behov. Samtidigt har institutioner, såsom bostadsbolag, skolor och offentliga aktörer, en central roll i att skapa förutsättningar för ett hållbart och inkluderande samhälle⁶. Det är i samspelet mellan individen, kollektivet och institutionerna som hållbara lösningar kan utvecklas för att möta sociala behov på både kort och lång sikt.

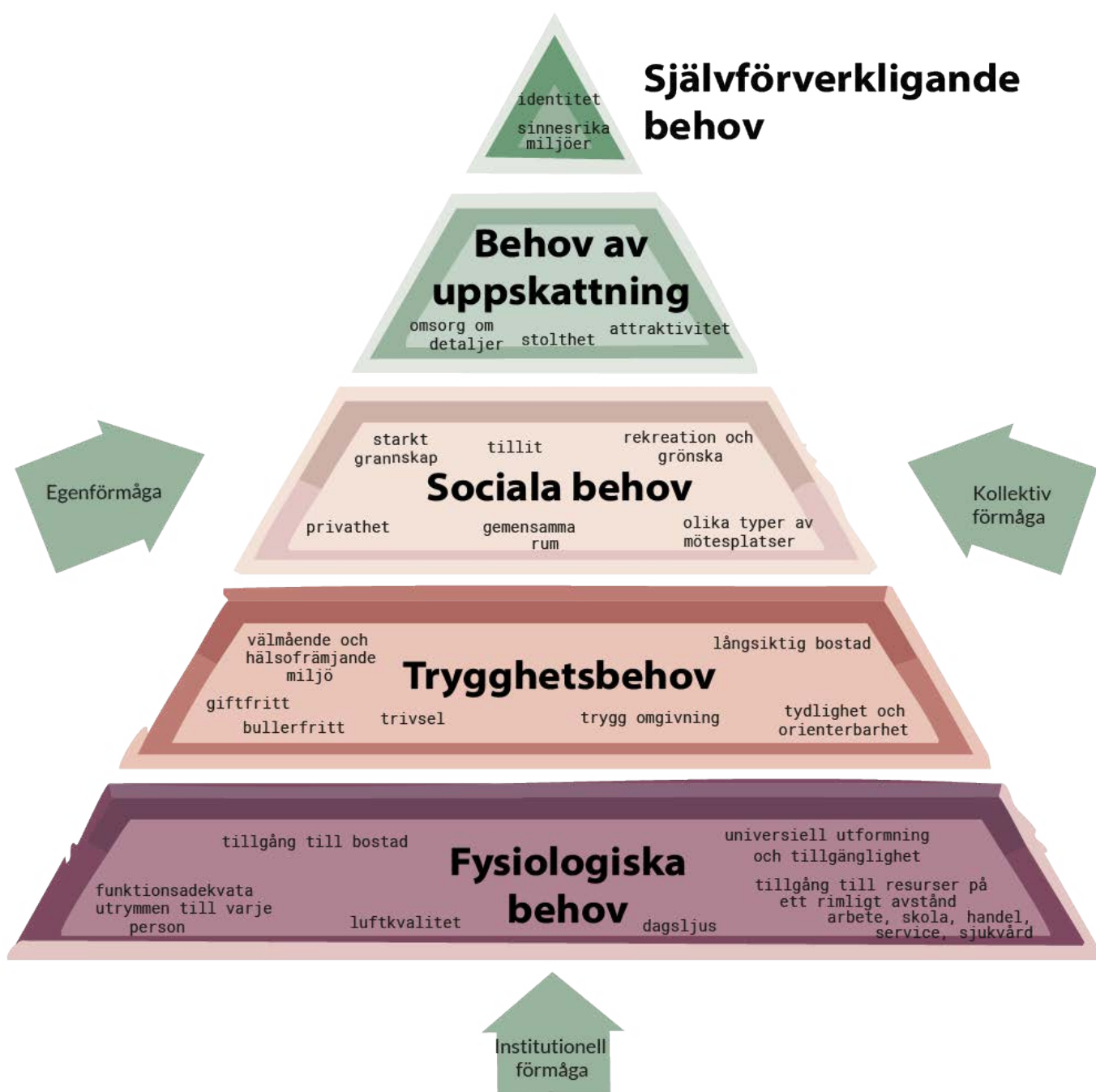
⁶ Dempsey, N. et al., "The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability," *Sustainable Development*, vol. 19, no. 5, 2023, s. 289–300

Effektcentrerad prioritering

Bostadsbolagens kärnuppdrag – att utveckla och förvalta bostäder – innebär ett handlingsutrymme att påverka människors livsvillkor. Genom att rikta sina insatser mot de mest grundläggande behoven i samhället kan bostadsbolag göra verklig skillnad. Det handlar om att använda sin rådighet för att möta behov i den nedre delen av behovspyramiden, där insatser som tillgång till bostad, rimliga hyresnivåer, vräkningsförebyggande arbete, minskad trångboddhet, motverkad segregation och ökad trygghet har störst effekt.

Trots detta ligger många av dagens sociala hållbarhetsinsatser högre upp i pyramiden – ofta i form av punktinsatser för social sammanhållning eller satsningar på attraktivitet vid nyproduktion. En förflyttning behövs från insatser högre upp i pyramiden till insatser som riktar sig mot behov längre ner, där resurserna gör mest nytta – för individen, området och samhället i stort. För att vägleda denna förflyttning har vi med hjälp av förändringsteori identifierat tre olika effektnivåer:

Prioriterad nivå: Insatser som riktar sig mot de mest grundläggande behoven och har störst potential att förbättra människors livsvillkor.

Kompletterande nivå: Insatser som bygger vidare på den prioriterade nivån och adresserar behov i mitten av pyramiden.

Utökad nivå: Insatser som adderar värde högre upp i pyramiden, men som bör ske först när arbete på de två första nivåerna är etablerat.

Samtidigt måste prioritering alltid ske i en kontext. Sociala behov förändras över tid och varierar mellan olika grupper och platser förutsättningar. Dessutom ser bostadsbolagens möjligheter olika ut beroende på om de befinner sig i planering, produktion eller förvaltning. Det är också viktigt att erkänna de målkonflikter som kan uppstå. Även om social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet i teorin hänger ihop, kan de i praktiken kollidera. Att sänka tillträdeskrav för att öka tillgången till bostäder kan till exempel upplevas som en ekonomisk risk. Därför krävs ett systematiskt arbetssätt: att kartlägga behov, sätta upp mätbara mål, prioritera insatser, följa upp resultat och justera strategin utifrån lärdomar. Genom att identifiera vilka insatser som gör störst nytta, kan bostadsbolag fatta mer träffsäkra beslut och bättre balansera sociala, ekonomiska och ekologiska mål.

**FÖR ATT PRIORITERA SOCIAL HÅLLBARHET
BÖR BOSTADSBOLAG STÄLLA SIG FÖLJANDE
FRÅGOR:**

- Vilka är de största sociala behoven i denna kontext?
- Hur ser vår förmåga och rådighet ut att möta dessa behov?
- Vilka potentiella målkonflikter finns? Hur ska dessa navigeras?
- Vilka förflyttningar och insatser ska prioriteras?
- Hur vet vi att vi har lyckats?

BEGREPP

bostadsmiljö: Detta begrepp omfattar både inomhusmiljön och de omgivande områdena runt bostaden, inklusive faktorer som påverkar boendekvaliteten och trivseln

Prioriterad nivå - kärnan
Prioriterat för bostadsbolag som vill göra insatser för social hållbarhet bör vara att arbeta med behov i basen av behovspyramiden runt tillgången till bostad och trygghet. Fokus bör framför allt vara bostadsområden och grupper där behoven är som störst.

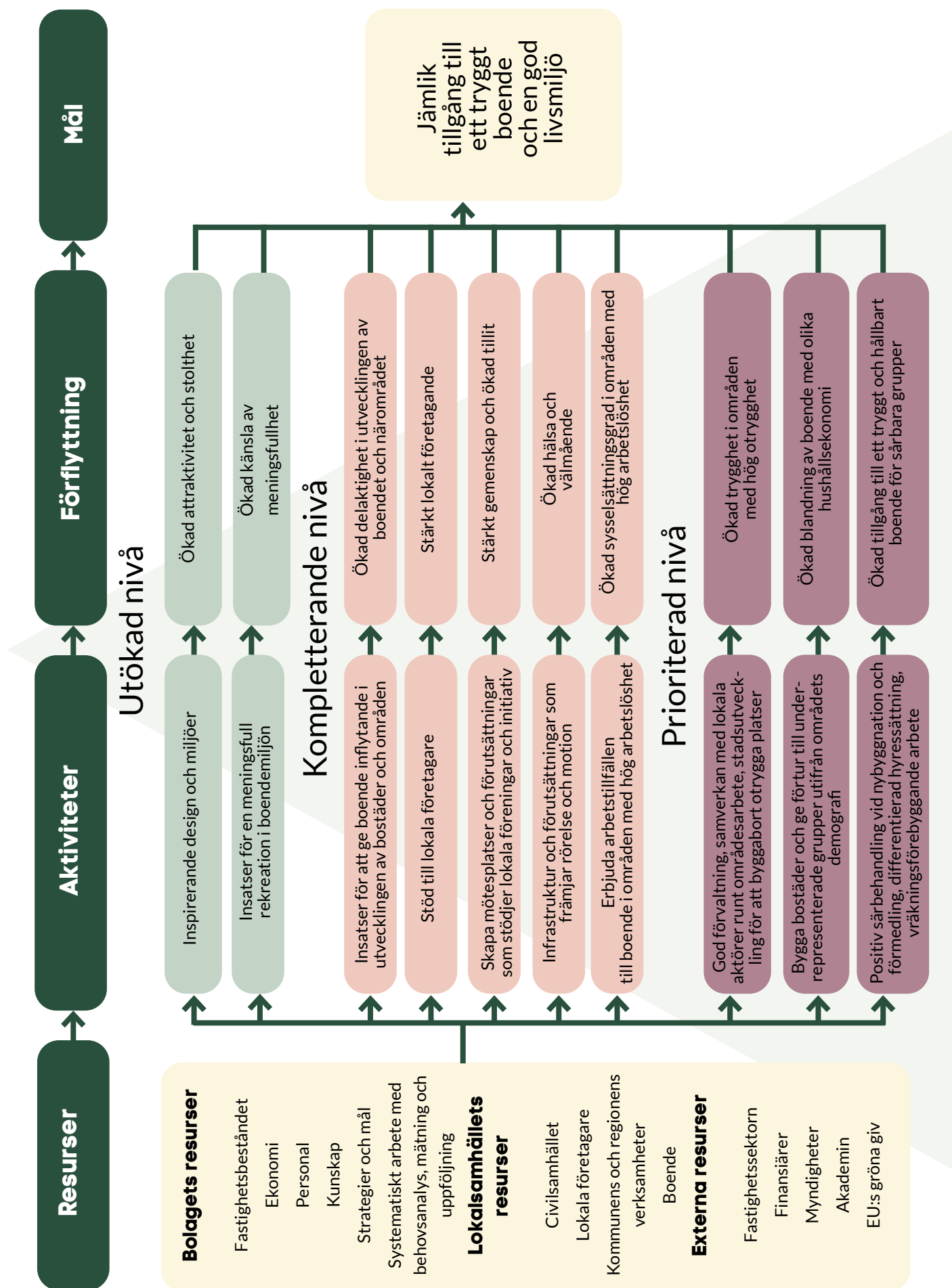
Öka tillgången till ett tryggt och hållbart boende

Tillgången till en bostad är ett grundläggande behov och en mänsklig rättighet. Trots det är en av de stora samhällsutmaningarna idag bristen på adekvata bostäder, särskilt för grupper med låga eller osäkra inkomster. Detta beskrivs som en bostadskris som har lett till segregation och hemlöshet⁷. Utvecklingen kan kopplas till de stora förändringar den svenska bostadsmarknaden har genomgått de senaste 50 åren, som har påverkat bland annat boendeformer, hyresnivåer och tillträdeskrav. Samtidigt har en normförändring ägt rum där samhällets ansvar för bostadsförsörjning har skiftat till individens eget ansvar. Detta ökar utsatta gruppers skyldigheter samtidigt som rättigheter och stöd minskar. Grupper som inte kan möta bostadsmarknadens krav på inkomstnivåer och kötid riskerar att hamna i hemlöshet och olika osäkra boendeformer⁸. Läs mer om samhällsutmaningar i bilaga Sociala behov och boendemiljö.

⁷ Gustav Lidén, Emma Holmqvist, Joel Jacobsson, Kristoffer Jutvik och Jon Nyhlén, Grindvakt för de önskade – en kunskapsöversikt kring länken mellan kommunal bostadspolitik och bosättningen av utsatta grupper, Policy brief, Formas (2024)

⁸ Martin Grander, Bostadsjämlikheters geografi – om hyresrättens förändrade villkor och den urbana bostadss segregationens logik, i Hemlöshet: en antologi om olika perspektiv och förklaringsmodeller (Lunds universitet, 2023)

Effektlogik - Hur bostadsbolags sociala hållbarhetsinsatser kan viktas

Bostadsbolag kan öka tillgången till trygga och hållbara boenden genom **positiv särbehandling** för grupper med låg inkomst som idag står utanför bostadsmarknaden. Positiv särbehandling syftar till att kompensera för diskriminering av marginaliserade grupper, exempelvis strukturellt bostadslösa, unga, eller äldre. Bestämmelser om positiv särbehandling finns i diskrimineringslagen. Positiv särbehandling innebär särskilda åtgärder som är nödvändiga för faktisk likabehandling och som förbättrar ställningen och förhållandena för personer i en viss grupp⁹. När det gäller bostäder kan differentierad hyressättning som anpassas för olika inkomstnivåer vara en metod för positiv särbehandling. Ett annat sätt kan vara att förmedla bostäder till specifika grupper som exkluderas på bostadsmarknaden genom anpassningar i tillträdeskraven, till exempel genom att sänka inkomstkraven för ensamstående föräldrar. Inkomstkrav används ofta i tillträdeskraven som garant för att hyresgäster kan betala sin hyra varje månad, utifrån uppfattningen om att inkomstnivån kan påverka förmågan att betala hyran i tid. Inget faktiskt samband har dock hittats mellan uteblivna hyresbetalningar och inkomstnivå.

Att bygga och förmedla **bostäder till överkomliga priser** är avgörande för att säkerställa att alla ska ha råd med sin bostad. Historiskt har subventioner och statligt stöd varit avgörande i exempelvis miljonprogrammets framgång när regeringar erbjudit ekonomiskt stöd till bostadsbolag för att bygga och underhålla överkomliga bostäder. Även skatteincentivament till företag som investerar i överkomliga bostadsprojekt är en beprövad modell. Med fokus på bostadsbolagets rådighet kan effektiv byggt teknik, prefabricering och modulbyggnader minska byggkostnader och tid. Alternativa parkeringslösningar som ersätter utgrävda garage har även stor positiv påverkan i byggkostnaden och bidrar till en mindre klimatpåverkan. Innovativa finansieringsmodeller, som exempelvis delägarskap, kan också bidra till att tillgängliggöra bostäder till grupper som har mindre köpkraft.

⁹ Diskrimineringslag (2008:567), 2 kap. 2 §, Sveriges riksdag.

BOSTADEN ÄR EN MÄNSKLIG RÄTTIGHET

Artikel 25 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna säger att alla har rätt till en levnadsstandard som säkerställer hälsa och välbefinnande, inklusive bostad. Även i den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICES-CR) fastslås rätten till en adekvat bostad som en del av rätten till en tillfredsställande levnadsstandard (artikel 11). Detta innebär att stater har ansvar att skapa förutsättningar för tillgång till boende för alla, särskilt utsatta grupper.

Artikel 27 i Barnkonventionen handlar om varje barns rätt till en skälig levnadsstandard som är tillräcklig för barnets fysiska, psykiska och sociala utveckling, vilket inkluderar rätten till ett tryggt och stabilt boende. Föräldrar eller vårdnadshavare har huvudansvaret för att säkerställa denna levnadsstandard, men staten har en skyldighet att stödja dem vid behov och vidta åtgärder för att säkerställa att alla barn får sina grundläggande behov tillgodosedda.

Ökad blandning av boende

För att motverka fysisk och social segregation kan bostadsbolag arbeta proaktivt för att skapa blandade boendemiljöer. Nybyggnation och stadsutveckling spelar en central roll i att skapa socialt och ekonomiskt blandade stadsdelar. Genom att planera för en variation av bostadstyper, storlekar och upplåtelseformer kan man möta olika behov och förutsättningar i befolkningen. Det handlar inte bara om att integrera hyresrätter och bostadsrätter i samma område, utan också om att erbjuda en mångfald av bostadstyper – såsom lägenheter, radhus och småhus – samt bostäder i olika storlekar och med varierande antal rum. En sådan mix bidrar till att olika samhällsgrupper kan bo och leva tillsammans, vilket stärker den sociala sammanhållningen. I förvaltning kan segregationen motverkas genom att ge förtur till underrepresenterade grupper utifrån områdets demografi. Delvis genom positiv särbehandling (se ovan), men också genom hyrespolicyer och sänkta inkomstkrav.

SIFFROR

Totalt identifierades 27 383 personer över 18 år som hemlösa i Sverige, varav en majoritet befann sig i de 34 största kommunerna, med särskild koncentration till storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Hemlösheten delas upp i fyra huvudkategorier: akut hemlöshet, institutionsvistelse utan bostad vid utskrivning, långsiktiga boendelösningar via socialtjänsten och kortsiktiga boendelösningar som exempelvis inneboende eller tillfälligt boende hos vänner eller familj.

Genom förtätning kan olika boendeformer integreras både inom fastigheter och på stadsdelsnivå. I områden där hyresrätter dominerar kan bostadsrätter, äganderätter eller byggemenskaper bidra till en mer blandad bebyggelse. Detta kan utvecklas genom samverkan, för att skapa långsiktigt hållbara bostadslösningar.

För att undvika risker med påtvingad blandning kan stadsrummet och gestaltningen medvetet användas för att stärka gemenskap och skapa mervärden för nya och gamla grannar. Strategisk planering kan bidra till att bygga bort barriärer och foga samman områden med olika förutsättningar, vilket kan minska segregation.

Ökad trygghet i områden med hög otrygghet

Bostadsbolagen har en viktig roll i att säkerställa att boendemiljöer utformas och underhålls för att **minska otrygghet och öka trivselen**.

Omhändertagande av fastigheten genom att investera i bra belysning, säkra gångvägar och öppna, överblickbara områden kan bostadsbolagen bidra till att minska brottslighet och otrygghet¹⁰. Detta skapar inte bara en fysisk trygghet utan bidrar även till social trygghet, där boende känner sig välkomna och värderade i sitt område. Närvarande, långsiktig fastighetsskötsel så de som sköter fastigheten har

¹⁰ Sveriges Allmännyttas Bostadsbolaget som brottsförbyggare, 2024.

god lokalkännedom och bygger förtroendefulla relationer i områdena de verkar i.

Områdesutveckling som kompletterar och samverkar med insatser från välfärdssamhället kan också bidra till att bryta negativa utvecklingsprocesser. Det är avgörande att ta till långsiktiga insatser som bygger på samarbete mellan olika aktörer, inklusive polis, kommuner och lokala organisationer. Många bostadsbolag bidrar i områdesutvecklingen genom BID, där fastighetsägare har en nyckelroll att spela¹¹. Att bygga bort otrygga platser och planera så att de inte tillkommer kan vara en av stadsutvecklingens positiva bidrag. Genom aktiva bottenvåningar, platser och gator som befolkas dygnet runt samt inkluderande miljöer stärks den sociala närvaron och platsens upplevda trygghet.

Tillgänglighet, orienterbarhet och tydlighet har en viktig roll att spela i människors upplevelse av platser. I synnerhet av bostadsområden. Dessa aspekter bör beaktas i planering och följas upp när byggnader är i bruk.

MERA SIFFROR

Enligt de senaste analyserna bor cirka 710 000 personer i Sverige i områden som präglas av utanförskap och segregation. Av dessa är ungefär 170 000 barn under 18 år. Dessa siffror kommer från en ny analys som SCB och Boverket har genomfört på uppdrag av Sveriges regering [SCB Ny analys om utanförskap – 180 områden har många stora utmaningar].

¹¹ Formas, Målet – en socialt hållbar bostadsmarknad: Vägen dit – lokala strategier, nytänkande, vidgade perspektiv, ökad kunskap och samverkan över sektorsgränser, Policybrief, november 2024.

Kompletterande nivå - vidareutveckling

En vidareutveckling av bostadsbolags insatser för social hållbarhet är att komplettera insatser på prioriterad nivå med insatser som möter behov i mitten på behovspyramiden, för att främja hälsa, delaktighet och gemenskap, samt för att stärka lokalsamhället.

Ökad hälsa och välbefinnande

Psykisk ohälsa, ökad fetma och minskad fysisk aktivitet är växande problem och stora samhällsutmaningar. Våra hem och miljöerna där vi vistas har stor betydelse för vår hälsa och välbefinnande¹². Bostäder och platser som främjar välmående och välbefinnande kan åstadkommas genom att tillskapa välplanerade bostäder som håller över tid, både avseende material och funktion, samt bostäder som bidrar till fysisk välmående med goda ljus- och ljudförutsättningar, med funktionsadekvata utrymmen för varje person och som främjar en aktiv livsstil. Det kan innebära att utveckla och förvalta kvarter och stadsdelar med rum och resurser för fysisk aktivitet och rörelse, exempelvis en smidig cykelanvändning, gröna gårdar, lek och rekreation.

Studier visar att tillgång till parker, utomhusmiljöer och grönområden kan bidra till psykiskt välbefinnande genom att minska stress, ångest och depression samt förbättra humöret och självkänslan¹³. Utomhusaktiviteter och motion i grönområden medför bättre sömn, lägre blodtryck och minskad risk för kroniska sjukdomar. För barn och ungdomar är exponering för grönområden kopplat till mer lektid och mindre skärmtid, vilket kan ha positiva effekter på fysisk och psykisk hälsa. Forskningen visar att kombinationen av fysisk aktivitet och exponering för naturen i utomhusmiljöer kan ha en synergistisk effekt och ge omfattande fördelar för det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet¹⁴.

12 Boverket, Människors hälsa och välbefinnande – därför behövs grönprioritering, PBL kunskapsbanken, 2025.

13 Folkhälsomyndigheten, Vår livsmiljös betydelse för en god och jämlik hälsa, 2024.

14 Grahn, P. & Stoltz, J., Indikatorer för hälsopromoverande urbana grönområden – Kunskapssammanställning, Naturvårdsverket, Rapport 7043, 2022.

Ökad sysselsättning i områden med hög arbetslöshet

Att ha ett arbete är avgörande för människor, eftersom det inte bara ger ekonomisk stabilitet utan också stärker individens självkänsla. Ett hållbart och meningsfullt arbete där individen får möjlighet att utvecklas minskar dessutom risken för utanförskap¹⁵. Genom att erbjuda arbetstillfällen, exempelvis genom praktikplatser och sommarjobb, kan bostadsbolag spela en viktig roll i att stärka människors möjlighet till försörjning. För unga vuxna kan ett första jobb vara en värdefull arbetslivserfarenhet som hjälper till att bygga professionella nätverk och som utvecklar viktiga färdigheter som kan leda till framtida jobbmöjligheter. Att erbjuda arbeten i olika områden breddar dessutom kontaktnätet och möjligheterna för individer. Arbeten kan därför med fördel erbjudas i andra områden än där personen bor.

Stärkt gemenskap och engagemang

Känslan av gemenskap i ett grannskap omfattar känslor av tillhörighet, anknytning och delad identitet. När det gäller social hållbarhet spelar gemenskapen en avgörande roll för att främja tillit mellan invånarna, vilket i sin tur är avgörande för att upprätthålla ett hållbart och resiliellt samhälle¹⁶.

För bostadsbolag kan insatser för att stärka gemenskap och engagemang innebära att aktivt bidra till ett levande lokalsamhälle. Det kan handla om att upplåta lokaler, skapa inkluderande mötesplatser och erbjuda hyresrabatter till lokala föreningar, nätverk och kommunala aktörer. Genom att möjliggöra ett starkt civilsamhälle och ett aktivt föreningsliv skapas förutsättningar för långsiktig organisering, delaktighet och social sammanhållning i bostadsområden. Väl omhändertagna och genomtänkta utformade gemensamma utrymmen – som rymmer både spontana och organiserade möten – spelar en viktig roll för att stärka den sociala väven och känslan av trygghet i området.

15 Folkhälsomyndigheten, Sysselsättning och psykisk hälsa – en kunskapssammanställning, 2020.

16 Folkhälsomyndigheten, Vad är social hållbarhet för oss?, Mötesplats social hållbarhet, 2025.

Stärkt lokalt företagande

Ett socialt hållbart område erbjuder inte bara hållbara bostäder utan även service, arbetsplatser och handel. Genom att stödja lokala initiativ och locka små och medelstora företag att etablera sig kan bostadsbolag bidra till en levande stadsdel, med rörelse och närvaro under hela dygnet. Att säkerställa i planering och genomförande att lokaler för diverse funktioner kan finnas i bostadsområdet är avgörande. Genom att erbjuda affärslokaler till rimliga priser kan bostadsbolag underlätta för företag att etablera sig och växa i området. På så vis främjas en mångfaldig och inkluderande miljö där olika typer av företag och verksamheter kan blomstra.

Ökad delaktighet i utvecklingen av närområdet

När människor är engagerade i sitt närområde, ökar deras trivsel och trygghet. Delaktighet främjar också sociala kontakter och stärker banden mellan grannar. Personer med en lägre socioekonomisk position upplever oftare en lägre nivå av inflytande över sina egna livsvillkor och utvecklingen i stort. När boende är involverade i planeringen och förvaltningen av bostäder och bostadsområden blir besluten mer representativa och anpassade till boendes behov, vilket leder till bättre och mer hållbara lösningar¹⁷. Bostadsbolag kan stärka delaktigheten genom samarbete mellan olika aktörer, såsom kommuner, fastighetsägare och invånare, för att ta hänsyn till olika behov och perspektiv.

Utökad nivå – the cherry on top

Att arbeta på utökad nivå innebär ett aktivt arbete med insatser på prioriterade och kompletterande nivåer och att dessutom verka för att möta sociala behov högst upp i behovspyramiden som handlar om individers självförverkligande.

Ökad attraktivitet och stolthet

Inspirerande arkitektur, vackra material, genomtänkta detaljer, utsikter och siktlinjer bidrar till

att skapa hus, rum och platser med skönhet och karaktär. En attraktiv byggnad och dess omgivning kan väcka stolthet hos de boende och stärka deras känsla av identitet och tillhörighet¹⁸. Bostadsbolag kan främja dessa kvaliteter – både vid nyproduktion och vid renoveringar. Genom att använda hållbara och estetiskt tilltalande material, samt utforma både inomhus- och utomhusmiljöer med omsorg, kan de bidra till en byggd miljö som inte bara fungerar väl – utan också berör. Att vårda de estetiska värdena i bostadsområden är en investering i platsens långsiktiga attraktivitet.

Ökad känsla av meningsfullhet

För individer som har tillgång till en trygg och kvalitativ bostad kan boendet bli en plattform för personlig utveckling genom att möjliggöra fritidsintressen och kreativitet. Bostadsbolag kan tillgodose dessa behov genom att skapa förutsättningar för en rik och betydelsefull fritid, genom exempelvis gemensamma utrymmen för fysisk aktivitet, initiativ för odling, kulturevenemang och delningstjänster.

¹⁷ Boverket, Segregationsbarometern – Ett digitalt verktyg för att följa och förstå socioekonomisk segregation, 2025.

¹⁸ Formas, Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form, design, konst och kulturarv i offentlig miljö, 2020.

Bilaga 1

Sociala behov och boendemiljön

Tillgången till en bostad är ett grundläggande behov och en mänsklig rättighet. Trots det är en av de stora samhällsutmaningarna idag bristen på adekvata bostäder, särskilt för grupper med låga eller osäkra inkomster. Detta beskrivs som en bostadskris som har lett till segregation och hemlöshet samt skapat stora ekonomiska risker¹⁹. Utvecklingen kan kopplas till de stora förändringar den svenska bostadsmarknaden har genomgått de senaste 50 åren, som har påverkat bland annat boendeformer, hyresnivåer och tillträdeskrav²⁰. I denna bilaga beskrivs bakgrunden till dagens sociala behov med koppling till boendet och bostadsområden, och vilka konsekvenser dessa får för individer och samhället i stort. Fokus ligger särskilt på hur olika grupper drabbas och hur ojämlikheter förstärks.

Bostadsmarknadens omvandling – en historisk översikt

För att förstå dagens utmaningar på bostadsmarknaden är det viktigt att se på de historiska förändringar som format dess utveckling. Under de senaste decennierna har en rad politiska beslut och marknadsanpassningar gradvis förändrat både tillgången till och villkoren för boende i Sverige.

På 1970-talet präglades bostadsmarknaden av ett starkt inslag av hyresrätter. Från 1980-talet ökade andelen bostadsrätter, särskilt i storstäder, genom ombildningar och kommunala försäljningar. Samtidigt minskade byggtakten och bostadsproduktionen blev mer marknadsstyrd, med fokus på dyrare bostäder i attraktiva områden. Samtidigt

ökade urbaniseringen, vilket skapade bostadsbrist i storstadsregionerna²¹.

Under samma period förändrades tillträdeskraven för hyresrätter avsevärt. Från 1970- och 80-talen, då det var relativt enkelt att få en hyresrätt, har tillträdeskraven successivt skärpts. Avregleringar och en mer marknadsstyrd bostadsmarknad från 1990-talet har lett till att hyresvärdar i allt högre grad ställer krav på god ekonomi²².

Hyresnivåerna för hyresrätter ökade samtidigt kraftigt i förhållande till den disponibla inkomsten, särskilt sedan 1980-talet då hyror började sättas mer efter marknadspris. Detta har lett till stigande hyror, särskilt i storstäder och attraktiva områden. Under 2000-talet förvärrades bostadsbristen, vilket ytterligare drev upp hyror – i vissa områden har de mer än fördubblats i relation till inkomsten²³.

Utvecklingen med minskad tillgång på hyreslägenheter, samtidigt som tillträdeskraven har skärpts och hyresnivåerna kraftigt har ökat, har skapat en situation där stora delar av befolkningen har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Samtidigt har en normförändring ägt rum där samhällets ansvar för bostadsförsörjning har skiftat till individens eget ansvar. Detta ökar utsatta gruppers skyldigheter samtidigt som rättigheter och stöd minskar. Grupper som inte kan möta bostadsmarknadens krav på inkomstnivåer och kötid riskerar att hamna i hemlöshet och olika osäkra boendeformer, med små möjligheter till stöd och hjälp från samhället för att hitta mer stabila boendeformer²⁴.

¹⁹ Gustav Lidén, Emma Holmqvist, Joel Jacobsson, Kristoffer Jutvik och Jon Nyhlén, Grindvakt för de oönskade – en kunskapsöversikt kring länken mellan kommunal bostadspolitik och bosättningen av utsatta grupper, Policy brief, Formas (2024)

²⁰ SCB (Statistiska centralbyrån), Bostadsmarknadens utveckling 1970–2020 (2021)

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Boverket, Storstadsregionerna – Bostadsmarknadsenkäten (2024).

²⁴ Martin Grander, Bostadsjämlighetens geografi – om hyresrättens förändrade villkor och den urbana bostadssegregationens logik, i Hemlöshet: en antologi om olika perspektiv och förklaringsmodeller (Lunds universitet, 2023)

DE GLOBALA MÅLEN

Mål 11, "Hållbara städer och samhällen," lyfter fram vikten av att säkerställa tillgång till säkra, prisvärda och hållbara bostäder samt förbättra boendemiljöer för alla. Fokus ligger på att minska trångboddhet, förbättra tillgången till grundläggande tjänster och skapa inkluderande, motståndskraftiga och hållbara stadsområden.

Mål 1, "Ingen fattigdom," och mål 6, "Rent vatten och sanitet," stöder också boendefrågor genom att adressera grundläggande behov och social rättvisa i boendemiljöer.

Hemlöshet

Hemlöshet påverkar möjligheten att upprätthålla ett jobb eller utbildning och kan leda till både fysisk och psykisk ohälsa, vilket ytterligare försvårar individer och familjers förmåga att bryta fattigdomscyklar.²⁵ Hemlösheten i Sverige har blivit en alltmer komplex och utbredd utmaning i takt med förändringar på bostadsmarknaden och i samhället i stort. Socialstyrelsens kartläggning av hemlöshet 2023 visar att hemlösheten är kopplad både till ekonomiska svårigheter och brist på långsiktiga boendelösningar²⁶.

Män utgör en större andel av de hemlösa, och det är framför allt ensamstående vuxna män och personer med beroendeproblem eller psykisk ohälsa som är överrepresenterade. Andelen hemlösa som bor på gatan eller i akutboenden har minskat något, men behovet av bostadsförsörjning är fortfarande stort, särskilt bland grupper med låg inkomst eller komplexa sociala problem. Rapporten konstaterar också att en större andel hemlösa personer är födda utomlands, och en del av dessa har svårt att hitta bostad på grund av bristande dokumentation eller osäkra uppehållstillstånd.²⁷

²⁵ Samzelius, T., A Vicious Cycle of Gendered Homelessness: A Qualitative Study of Policy, Poverty and Inequality in the UK, Lunds universitet, 2020.

²⁶ Socialstyrelsen, Kartläggning av hemlösheten 2023 – Personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten, Artikelnummer: 2024-2-8927, februari 2024.

²⁷ Ibid.

Socialstyrelsen beskriver att mörkertalet kring hemlöshet är stort. Detta gör att den verkliga omfattningen av hemlöshet är större än de siffror som rapporteras. Stadsmissionen uppskattar i sin hemlöshetsrapport 2024 att cirka 30 000 personer lever i dold hemlöshet i Sverige. Detta inkluderar de som inte syns i officiell statistik, som personer som sover hos vänner eller familj (soffsurfing), eller de som lever i osäkra boendelösningar utan att söka hjälp från myndigheter. Dessa individer är svåra att fånga i traditionella kartläggningar av hemlöshet.²⁸

Under de senaste decennierna har antalet vräkningar i Sverige varierat. Efter en minskning fram till 2017 har trenden vänt, och sedan 2018 har det totala antalet vräkningar ökat med 37 procent. Under första halvåret 2024 genomfördes 1 579 vräkningar, varav 188 berörde barnfamiljer – en ökning med 13 procent jämfört med samma period föregående år. Totalt påverkades 342 barn av dessa vräkningar²⁹.

Hemlöshet bland barnfamiljer

Socialstyrelsens rapport visar att hemlösa barnfamiljer är en särskilt utsatt grupp. Hemlösheten bland barnfamiljer har ökat under 2000-talet. Rapporten En plats att kalla hemma från Rädda Barnen belyser hur bostadslöshet påverkar barnfamiljer i Sverige. Den visar att barn med ensamstående mammor eller utlandsfödda föräldrar är särskilt sårbara för hemlöshet. En del barnfamiljer hamnar i akut hemlöshet på grund av våld eller hot. Många barnfamiljer lever i

FAKTA

Antalet barn som är med om en vräkning har ökat årligen sedan den förra hemlöshetskartläggningen 2017 och under 2022 var det 575 barn i familjer som vräktes från sina boenden, enligt Socialstyrelsens kartläggning.

²⁸ Ibid.

²⁹ Kronofogden, Vräkningar – utvecklingen sedan 2018, Korta analyser nr 3, 2023.

tillfälliga, ofta otrygga boenden som hotell, vandrarhem eller inneboende.³⁰

Hemlöshet och otrygga boendeförhållanden riskerar att få allvarliga konsekvenser för barnets fysiska och psykiska hälsa, skolprestationer och sociala utveckling. Barn i dessa situationer riskerar högre stressnivåer, ångest, depression och andra psykiska problem. De löper större risk för att hamna utanför arbetsmarknaden senare i livet. Osäkra boendeförhållanden skapar en instabil grund för barn och unga, vilket försvårar deras långsiktiga utveckling.³¹

Trångboddhet

Utöver olika former av hemlöshet är trångboddhet ett stort problem som det idag saknas nationell statistik över. Malmö stads kartläggning av bostadsförsörjningsbehov identifierade cirka 33 000 hushåll med osäkra boendesituationer, där de vanligaste orsakerna var höga boendekostnader och trångboddhet. Ensamhushåll och barnfamiljer var särskilt utsatta, och utrikes födda samt inrikes födda med utrikes föräldrar är överrepresenterade bland de drabbade. Trångboddhet är vanligare i socioekonomiskt svaga områden. Rapporten konstaterar att det befintliga bostadsutbudet främst är anpassat till köpkraftiga hushåll, medan många bostadsförsörjningsproblem bottnar i brist på tillgängliga bostäder för individer och familjer med ekonomiska svårigheter.³²

Forskningen påpekar brister på de svenska trångboddhetsnormerna. Enligt Martin Grander (personlig kommunikation, 26 november 2024) är de nuvarande normerna missvisande och speglar inte den verkliga situationen. Han förespråkar en mer nyanserad och realistisk definition av trångboddhet som bättre kan adressera dessa problem.

30 Samzelius, T. och Haddou, T., En plats att kalla hemma: Barnfamiljer i bostadskrisens skugga, Rädda Barnen, 2017.

31 Samzelius, T., A Vicious Cycle of Gendered Homelessness: A Qualitative Study of Policy, Poverty and Inequality in the UK, Lunds universitet, 2020.

32 Tyréns, Bostadsförsörjningsbehov i Malmö – en kartläggning av hushåll med osäkra boendesituationer, Malmö stad & Tyréns, 2023.

Boendesegregation

Boendesegregation är ytterligare en betydande samhällsutmaning som förstärker ojämlikheter i samhället. Den geografiska segregationen samverkar med etnisk, socioekonomisk och hälsorelaterad segregation. Boendesegregationen i Sverige har förstärkts och blivit mer komplex, vilket kan kopplas till förändringar på bostadsmarknaden, ekonomiska strukturer och demografiska mönster. Områden med etniskt och socioekonomiskt blandad befolkning blir allt färre.³³

Boendesegregationen får som konsekvens att grupper med låga inkomster är mer benägna att hamna i socioekonomiskt svaga områden med lägre boendestandard och sämre samhällsservice, vilket är särskilt tydligt i storstäderna. I Stockholm finns stora socioekonomiska skillnader mellan olika stadsdelar. I mer välbärgade stadsdelar som Östermalm och Danderyd är inkomstnivåerna högre och medellivslängden längre, samtidigt som invånarna ofta har högre utbildning och bättre tillgång till hälsovård och andra samhällsfunktioner. Här är också boendeformerna mer stabila, med goda möjligheter till att investera i arbete, utbildning och hälsa.³⁴

I stadsdelar som Skärholmen och Rinkeby, är situationen annorlunda. Här är arbetslösheten högre, och många familjer lever med ekonomiska svårigheter. Detta påverkar både hälsa och livskvalitet negativt, där invånare ofta har lägre medellivslängd och högre sjuklighet än i de mer välbärgade områdena.³⁵ Dessutom är det vanligare med trångboddhet och otrygga boendeformer, och tillgången till resurser som kultur, utbildning och samhällstjänster är mer begränsad.³⁶

Polisens lägesbild 2023 identifierade 180 områden i 66 svenska kommuner där den sammanvägda problembilden är stor. Dessa områden karakteriseras av utmaningar kopplade till utanförskap, såsom

33 CMB & RISE, Att bryta utvecklingen i utsatta områden – ORKA2, 2024.

34 Stockholms stad, Återblick på Skillnadernas Stockholm, 2024.

35 Ibid.

36 Mistra Urban Futures, Vårt arbetssätt: tillsammans för att förverkliga rättvisa städer, 2021.

låg socioekonomisk status och kriminalitet. Det är värt att notera att dessa siffror är högre än tidigare uppskattningar. Tidigare rapporter hade identifierat 59 socioekonomiskt svaga områden där över 550 000 personer bodde.³⁷

Forskning visar på samband som är förenliga med teorin om grannskapseffekter, dvs. att en individs närmiljö påverkar livschanser när det gäller t.ex. utbildning, sysselsättning och inkomster³⁸. Unga som växer upp i ett område med hög arbetslöshet och låg inkomst har högre sannolikhet att själva fastna i fattigdom. Hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå kan förstärka negativa utvecklingsprocesser i bostadsområden. Samtidigt kan negativa utvecklingsprocesser i ett område ha negativ påverkan på boendes livschanser. Segregationen påverkar den sociala rörligheten.³⁹

Trygghet och Trivsel

På områdesnivå påverkar trygghet och trivsel det sociala livet och områdets attraktivitet. I Sverige är boendestandarden generellt hög. Dock skiljer det sig åt mellan områden⁴⁰. Kriminalitet, särskilt i form av våldsbrott och gängverksamhet, är en växande problematik i socioekonomiskt svaga områden som påverkar både livskvaliteten och områdenas rykte⁴¹. Brister i lokala samhällsinstitutioner, som skolor och vård, förvärrar situationen, då de saknas resurser att möta invånarnas behov. Många insatser från myndigheter och andra aktörer är kortsiktiga och fragmenterade, vilket gör det svårt att åstadkomma varaktig förändring. Dessa utmaningar kräver samordnade, långsiktiga och kunskapsbaserade insatser för att vända utvecklingen.⁴²

37 Polismyndigheten, Lägesbild över utsatta områden 2023, Stockholm: Polismyndigheten, 2023.

38 Dahlberg, M., Edmark, K. & Mörk, E., Goda grannar – en ESO-rapport om grannskapets betydelse för integrationen, Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO), 2023.

39 CMB & RISE, Att bryta utvecklingen i utsatta områden – ORKA2, 2024.

40 SCB (Statistiska centralbyrån), Boende i Sverige (2025)

41 Amir Rostami, Felipe Estrada, Jerzy Sarnecki & Anders Nilsson, Det gängrelaterade skjutvapenväldet – en kunskapsöversikt (Stockholms universitet, 2023)

42 Boendesegregation och verktyg för att räkna på sociala värden (SOU 2023)

Många socioekonomiskt svaga områden präglas dessutom av försummat underhåll av byggnader och infrastrukturer. Brist på väl underhållna offentliga miljöer, mötesplatser och tillgång till samhällsservice är utmaningar som kan även skapa känslor av isolering och minskat förtroende för fastighetsägare och offentliga aktörer bland boende⁴³. Bristen på underhåll kan i sin tur förstärka segregation, då områden med dåligt skick kan bli stigmatiserade, vilket ytterligare minskar möjligheterna till ekonomisk och social mobilitet för de som bor där.⁴⁴

Olika kompletterande miljöer såsom mötesplatser och lekplatser är särskilt viktiga i områden med hög trångboddhet då boende har ett behov av platser utanför hemmet, inte minst för barn och unga, för exempelvis läxläsning och socialt umgänge. Forskning visar att gemensamma utrymmen och lokalt medskapande är avgörande för att främja positiv gemenskap och motverka social isolering.⁴⁵

Ofrivillig ensamhet

I Sverige upplever ungefär en fjärdedel av befolkningen besvär av ensamhet enligt Folkhälsomyndigheten. Den kan drabba människor i alla åldrar och samhällsgrupper och har visat sig ha allvarliga konsekvenser för både fysisk och psykisk hälsa. Ensamheten är särskilt utbredd bland äldre, yngre, ensamstående, personer med funktionsnedsättning och de som står utanför arbetslivet.⁴⁶

Ofrivillig ensamhet har omfattande hälsoeffekter. Den är kopplad till både fysisk och psykisk ohälsa, inklusive ökad risk för hjärt-kärlsjukdomar, högt blodtryck, stroke, depression och ångest. Ensamhet kan helt enkelt leda till för tidig död. På samhällsnivå innebär ofrivillig ensamhet stora kostnader, både i form av mänskligt lidande och ekonomiska utgifter för vård och sociala insatser.⁴⁷

43 Sirén, S., Not Equally Bad? The Swedish Welfare State Transformation and Its Impact on Poverty and Inequality in Comparative Perspective, Uppsala universitet, 2024.

44 Boverket, Boendesegregationens utveckling – Segregationsbarometern Årsrapport 2024 (2024)

45 Folkhälsomyndigheten, Utveckling av barns och ungas hälsa (2024)

46 Folkhälsomyndigheten, Ensamhet – förekomst, konsekvenser och åtgärder. En kartläggning (2024)

47 Ibid.

Bostadsmiljön utformningen och förvaltningen kan bidra att minska den ofrivilliga ensamheten.

En åldrande befolkning

Befolkningen i västvärlden blir i genomsnitt äldre och även Sverige står inför en demografisk förändring. Den lägsta folkökningen på över 20 år beror delvis på att färre barn föds jämfört med tidigare under 2000-talet. Samtidigt ökar antalet äldre snabbt. Många äldre upplever ensamhet och psykisk påfrestning, vilket blir ett större problem när denna grupp växer.⁴⁸

Invandringen minskar och utvandringen ökar, vilket leder till låg nettoinvandring och påverkar befolkningsutvecklingen framåt. Trots detta förväntas antalet personer som är 80 år eller äldre öka med drygt en tredjedel fram till 2035, vilket innebär att vi som samhälle måste anpassa oss till en åldrande befolkning.⁴⁹

Många äldre riskerar att bli socialt isolerade, särskilt om de bor ensamma eller har begränsad rörlighet. Ensamhet kan leda till psykisk ohälsa och minskad livskvalitet. En åldrande befolkning ökar behovet av att främja förståelse och samarbete mellan yngre och äldre för att skapa ett sammanhållet samhälle.⁵⁰

Slutligen

Sammanfattningsvis handlar de största sociala behoven och utmaningarna kopplade till boendemiljöer om tillgång till adekvata och prisvärda bostäder, hållbara boendekostnader, boendesegregation och trygghet i bostadsområden. Bristen på lämpliga bostäder leder till hemlöshet och trångboddhet, vilket påverkar hälsa och möjligheten till utbildning och arbete. Segregation och sociala klyftor förstärks av dåligt underhållna miljöer och bristande social sammanhållning, vilket i sin tur ökar risken för ohälsa, utanförskap och otrygghet. Dessa samhällsproblem skapar mänskligt lidande och stora kostnader på samhällsnivå.

48 Folkhälsomyndigheten, Tillsammans – för god gemenskap i hela befolkningen. En nationell strategi mot ensamhet (2025)

49 SCB (Statistiska centralbyrån), Befolkningsframskrivningar (2025)

50 Regeringen, Ofrivillig ensamhet – ett folkhälsoproblem (2025)

Referenser

Uppsala universitet. (2024). Social hållbarhet.

Tillgänglig på: <https://www.uu.se/forskning/forskningsutmaningar/social-hallbarhet/> (Hämtad 22 maj 2025)

Regeringskansliet. (2021). Den hala tvålen – verktyg och metoder för social hållbarhet i fysisk planering, Fi2021/01533, s. 27.

KTH. (2024). Social hållbarhet i bostadsområden – begrepp, metoder och ägarformer.

Tillgänglig på: <https://www.kth.se/bostad2noll/social-hallbarhet-i-bostadsomraden-begrepp-metoder-och-agar-former-1.810977> (Hämtad 22 maj 2025)

Bengtsson, B. (2024). Putting the Market Right: On the Right to Housing in Swedish Politics. Premiss.

Tillgänglig på: <https://www.uu.se/en/departement/housing-and-urban-research/news/archive/2025-05-21-clarifying-the-right-to-housing-would-strengthen-households-position-on-the-housing-market> (Hämtad 22 maj 2025)

Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. Psychological Review, 50(4), 370–396.

Dempsey, N. et al. (2023). The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability. Sustainable Development, 19(5), 289–300.

Lidén, G., Holmqvist, E., Jacobsson, J., Jutvik, K., & Nyhlén, J. (2024). Grindvakt för de oönskade – en kunskapsöversikt kring länken mellan kommunal bostadspolitik och bosättningen av utsatta grupper. Policy brief, Formas.

Tillgänglig på: <https://formas.se/kunskap-och-fordjupning/formas-rapporter/publikationer/2024-12-04-policy-briefs-pa-temat-socialt-hallbar-bostadsforsorjning.html> (Hämtad 22 maj 2025)

Grander, M. (2023). Bostadsjämlighetens geografi – om hyresrättens förändrade villkor och den urbana bostads-segregationens logik. I Hemlöshet: en antologi om olika perspektiv och förklaringsmodeller. Lunds universitet.

Tillgänglig på: <https://www.lu.se/lup/publication/1c389da7-062e-4d75-9479-acbc0310ff4d> (Hämtad 22 maj 2025)

Diskrimineringslag (2008:567), 2 kap. 2 §, Sveriges riksdag.

Tillgänglig på: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/ (Hämtad 22 maj 2025)

Sveriges Allmännyttan. (2024). Bostadsbolaget som brottsförebyggare.

Tillgänglig på: <https://www.sverigesallmannnytta.se/boende/bostadsbolaget-som-brottsforebyggare/> (Hämtad 22 maj 2025)

Formas. (2024). Målet – en socialt hållbar bostadsmarknad: Vägen dit – lokala strategier, nytänkande, vidgade perspektiv, ökad kunskap och samverkan över sektorsgränser. Policybrief, november 2024.

Tillgänglig på: <https://formas.se/kunskap-och-fordjupning/formas-rapporter/publikationer/2024-12-04-policy-briefs-pa-temat-socialt-hallbar-bostadsforsorjning.html> (Hämtad 22 maj 2025)

Boverket. (2025). Människors hälsa och välbefinnande – därför behövs grönplanering. PBL kunskapsbanken.

Tillgänglig på: https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/darfor-behovs/for_manniskor/ (Hämtad 22 maj 2025)

Folkhälsomyndigheten. (2024). Vår livsmiljös betydelse för en god och jämlik hälsa.

Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/pubreader/pdfview/93308?browserprint=1> (Hämtad 22 maj 2025)

Grahn, P., & Stoltz, J. (2022). Indikatorer för hälsopromoverande urbana grönområden – Kunskapssammanställning. Naturvårdsverket, Rapport 7043.

Tillgänglig på: <https://www.naturvardsverket.se/498dd9/globalassets/media/publikationer-pdf/7000/978-91-620-7043-4.pdf> (Hämtad 22 maj 2025)

Folkhälsomyndigheten. (2020). Sysselsättning och psykisk hälsa – en kunskapssammanställning.

Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/s/sysselsattning-och-psykisk-halsa/> (Hämtad 22 maj 2025)

Folkhälsomyndigheten. (2025). Vad är social hållbarhet för oss? Mötesplats social hållbarhet.

Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/> (Hämtad 22 maj 2025)

Boverket. (2025). Segregationsbarometern – Ett digitalt verktyg för att följa och förstå socioekonomisk segregation.

Tillgänglig på: <https://segregationsbarometern.boverket.se/> (Hämtad 22 maj 2025)

Formas. (2020). Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form, design, konst och kulturarv i offentlig miljö.

Tillgänglig på: <https://formas.se/soka-finansiering/alla-utlysningar/utlysningar/2019-11-25-gestaltad-livsmiljo---arkitektur-form-design-konst-och-kulturarv-i-offentlig-miljo.html> (Hämtad 22 maj 2025)

Lidén, G., Holmqvist, E., Jacobsson, J., Jutvik, K., & Nyhlén, J. (2024). Grindvakt för de önskade – en kunskapsöversikt kring länken mellan kommunal bostadspolitik och bosättningen av utsatta grupper. Policy brief, Formas.

Tillgänglig på: <https://formas.se/kunskap-och-fordjupning/formas-rapporter/publikationer/2024-12-04-policy-briefs-pa-temat-socialt-hallbar-bostadsforsorjning.html> (Hämtad 22 maj 2025)

SCB (Statistiska centralbyrån). (2021). Bostadsmarknadens utveckling 1970–2020.

Tillgänglig på: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-bebyggelse-och-mark/> (Hämtad 22 maj 2025)

Boverket. (2024). Storstadsregionerna – Bostadsmarknadsenkäten.

Tillgänglig på: <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/bostadsmarknaden/bostadsmarknadsenkaten/region-kommun/storstadsregionerna/> (Hämtad 22 maj 2025)

Grander, M. (2023). Bostadsjämlighetens geografi – om hyresrättens förändrade villkor och den urbana bostadssegregationens logik. I Hemlöshet: en antologi om olika perspektiv och förklaringsmodeller. Lunds universitet.

Tillgänglig på: <https://www.lu.se/lup/publication/1c389da7-062e-4d75-9479-acbc0310ff4d> (Hämtad 22 maj 2025)

Samzelius, T. (2020). A Vicious Cycle of Gendered Homelessness: A Qualitative Study of Policy, Poverty and Inequality in the UK. Lunds universitet.

Tillgänglig på: <https://lup.lub.lu.se/handle/10061/31810> (Hämtad 22 maj 2025)

Socialstyrelsen. (2024). Kartläggning av hemlösheten 2023 – Personer i hemlöshet i behov av socialtjänsten (Artikelnummer: 2024-2-8927).

Tillgänglig på: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2024-2-8927.pdf> (Hämtad 22 maj 2025)

Kronofogden. (2023). Vräkningar – utvecklingen sedan 2018 (Korta analyser nr 3).

Tillgänglig på: <https://kronofogden.se/om-kronofogden/analyser/vrakningar---utvecklingen-sedan-2018> (Hämtad 22 maj 2025)

Samzelius, T., & Haddou, T. (2017). En plats att kalla hemma: Barnfamiljer i bostadskrisens skugga. Rädda Barnen.

Tillgänglig på: https://www.raddabarnen.se/globalassets/dokument/rad--kunskap/arbetar-for-barn/barnfattigdomsrapporter/barnfattigdomsrapport_enplatsattkallahemma_2017_radda_barnen.pdf (Hämtad 22 maj 2025)

Tyréns. (2023). Bostadsförsörjningsbehov i Malmö – en kartläggning av hushåll med osäkra boendesituationer. Malmö stad & Tyréns.

Tillgänglig på: <https://blogg.tyrens.se/stadsutvecklingsblogg/kommunerna-behov-bättre-underlag-for-sitt-arbete-med-bostadsforsorjning-tyrens-har-metoden-for-det/> (Hämtad 22 maj 2025)

CMB & RISE. (2024). Att bryta utvecklingen i utsatta områden – ORKA2.

Tillgänglig på: https://www.cmb-chalmers.se/wp-content/uploads/2024/07/240613_1_CMB_RISE_ORKA2.pdf (Hämtad 22 maj 2025)

Stockholms stad. (2024). Återblick på Skillnadernas Stockholm.

Tillgänglig på: <https://meetingspublic.stockholm.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunstyrelsen/mote-2024-04-24/agenda/r1-pm-aterblick-pa-skillnadernas-stockholmpdf?downloadMode=open> (Hämtad 22 maj 2025)

Mistra Urban Futures. (2021). Vårt arbetssätt: tillsammans för att förverkliga rättvisa städer.

Tillgänglig på: <https://www.mistraurbanfutures.org/sv/om-oss/vart-arbetssatt-tillsammans-att-forverkliga-rattvisa-stader> (Hämtad 22 maj 2025)

Polismyndigheten. (2023). Lägesbild över utsatta områden 2023. Stockholm: Polismyndigheten. https://polisen.se/siteassets/dokument/ovriga_rapporter/utsatta-omraden/lagesbild-over-utsatta-omraden-2023.pdf (Hämtad 22 maj 2025)

Dahlberg, M., Edmark, K., & Mörk, E. (2023). Goda grannar – en ESO-rapport om grannskapets betydelse för integrationen. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO).

Tillgänglig på: <https://www.regeringen.se/4a7f2f/contentassets/0b3e5c9b3f3e4e3e8a5a6e2f3c2f3f3e/goda-grannar-eso-rapport-2023.pdf> (Hämtad 22 maj 2025)

CMB & RISE. (2024). Att bryta utvecklingen i utsatta områden – ORKA2.

Tillgänglig på: https://www.cmb-chalmers.se/wp-content/uploads/2024/07/240613_1_CMB_RISE_ORKA2.pdf (Hämtad 22 maj 2025)

SCB (Statistiska centralbyrån). (2025). Boende i Sverige.

Tillgänglig på: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/boende-i-sverige/> (Hämtad 22 maj 2025)

Rostami, A., Estrada, F., Sarnecki, J., & Nilsson, A. (2023). Det gängrelaterade skjutvapenvåldet – en kunskapsöversikt. Stockholms universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1956991/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad 22 maj 2025)

Boendesegregation och verktyg för att räkna på sociala värden (SOU 2023).

Tillgänglig på: <https://www.sou.gov.se/contentassets/bb450822c646477995f9d0353dfaf5b4/kunskapsoversikt-boendesegregationsutredningen-2023.pdf> (Hämtad 22 maj 2025)

Sirén, S. (2024). Not Equally Bad? The Swedish Welfare State Transformation and Its Impact on Poverty and Inequality in Comparative Perspective. Uppsala universitet.

Tillgänglig på: <https://www.uu.se/en/departement/government/research/not-equally-bad-the-swedish-welfare-state-transformation-and-its-impact-on-poverty-and-inequality-in-comparative-perspective> (Hämtad 22 maj 2025)

Boverket. (2024). Boendesegregationens utveckling – Segregationsbarometern Årsrapport 2024.

Tillgänglig på: <https://segregationsbarometern.boverket.se/rapporter/arsrapport-2024/> (Hämtad 22 maj 2025)

Folkhälsomyndigheten. (2024). Utveckling av barns och ungas hälsa.

Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/halsa-i-olika-grupper/barn-och-unga/utveckling-av-barns-och-ungas-halsa/> (Hämtad 22 maj 2025)

Folkhälsomyndigheten. (2024). Ensamhet – förekomst, konsekvenser och åtgärder. En kartläggning.

Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/09eac2b8b63e4d79a9e1f79dcbc71409/ensamhet-forekomst-konsekvenser-atgarder.pdf> (Hämtad 22 maj 2025)